

Rozhodnutí Krajského soudu v Praze ze dne 13.12.1962, sp. zn. 5 Co 360/62, ECLI:CZ:KSPH:1962:5.CO.360.1962.1

Číslo: 24/1963

Právní věta:

Vyživovací povinnost rodičů k dětem nutno za určitých okolností rozšířit i na děti, které po dokončení středoškolského studia vykonávaly po přiměřenou dobu výrobní praxi a které se později rozhodly pro vysokoškolské studium.

Soud: Krajský soud v Praze

Datum rozhodnutí: 13.12.1962

Spisová značka: 5 Co 360/62

Číslo rozhodnutí: 24

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Výživné dítěte

Předpisy: 265/1949 Sb. § 35

§ 39

§ 70

§ 71

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Zletitý žalobce se domáhal žalobou na svém otci příspěvku na úhradu osobních potřeb. Tvrdil, že studuje na vysoké škole – fakultě přírodovědecké, je nemajetný a nemůže se sám na studiích vydržovat. Matka sama vyživovací povinnost plní dobrovolně, kdežto žalovaný plnění této povinnosti odmítá.

Žalovaný namítl, že žalobce se před časem rozhodl pro studium na zdravotní škole a pro povolání laboranta, které také vykonával a které mu umožňovalo, aby se živil sám. Později však změnil volbu zaměstnání a rozhodl se pro studium vysokoškolské, a to bez souhlasu žalovaného. Žalovaný není proto povinen poskytovat mu už výživu.

Okresní soud v Příbrami přiznal žalobci výživné ve výši 100 Kčs měsíčně. Proti jeho rozhodnutí podali opravný prostředek oba účastníci. Žalobce požadoval úplné vyhovění žalobě, kterou se domáhal přiznání výživného ve výši 300 Kčs měsíčně. Žalovaný navrhl změnu napadeného rozsudku v tom směru, že se žaloba zamítá.

Krajský soud v Praze rozhodnutí soudu prvního stupně změnil tak, že uznal žalovaného povinným poskytovat žalobci příspěvek na úhradu osobních potřeb ve výši 200 Kčs měsíčně.

Odůvodnění:

Vyživovací povinnost žalovaného je nutno posuzovat nejen z hlediska § 70, 72 zákona o právu rod., ale také z hlediska § 35, 39 odst. 2 cit. zák.

Rodiče jsou povinni starat se o tělesný a duševní rozvoj dětí, zejména pečovat o jejich výživu a výchovu tak, aby byly náležitě připraveny přispívat svou prací, podle svých schopností a náklonnosti, k prospěchu společnosti (§ 35 zák. o pr. rod.).

Podle § 39 odst. 2 zák. o právu rod. trvá pak zásadně povinnost rodičů starat se o jejich výživu do té doby, dokud není dítě s to žít samo. Jde nyní o to, zda v daném případě trvá tato povinnost po té, kdy žalobce dosáhl úplného středoškolského vzdělání (zdravotní školu), po dva roky byl výdělečně činný jako laborant a nyní se souhlasem dosavadního zaměstnavatele byl vybrán ke studiu na vysoké škole – fakultě přírodovědecké (obor biologie a zeměpis), kde od začátku školního roku 1962 – 1963 studuje. Nepochybně tu dosáhl povolání, které mu umožňovalo samostatně se žít a jeho příprava pro život byla v určitém směru skončena. Podle stávající judikatury (viz např. uveř. rozh. č. 29/55 sb. rozh. čs. soudů) v takových případech, kdy se později po nabytí zletilosti dítě rozhodlo ke studiu potřebnému pro dosažení jiného povolání, neuznávala se možnost rozšíření vyživovací povinnosti rodičů.

Podle názoru soudu je však třeba v současné době zejména s ohledem na výsledky XII. sjezdu KSČ a další stranické dokumenty, hovořící o nutnosti a potřebnosti výrobní praxe nejen v době studií na vysokých a středních školách, ale i vhodnosti určité výrobní praxe před vstupem na vysokou školu, v těchto otázkách zaujmout odchylné stanovisko. Naše společnost v současném stupni rozvoje národního hospodářství a vědy ještě naléhavěji potřebuje velký počet vysokoškolsky vzdělaných kádrů, které by uměly ovládat velmi složité procesy vysoce mechanizovaných a automatizovaných provozů a které budou s to budovat nově vznikající obory. Proto se klade největší důraz na technické a přírodovědecké směry a přední místo mezi jinými patří i biologii.

Významným aktem je tu i zákon č. 186/1960 Sb. (školský zákon), který stanoví základní předpisy pro výchovu a vzdělání mládeže i ostatních pracujících. Již v úvodním ustanovení se zdůrazňuje zvýšená péče naší společnosti o vzdělání mládeže, které společnost poskytuje i individuální materiální předpoklady ve formě stipendií, poskytování učebních pomůcek zdarma apod.

Tato zvýšená péče společnosti o výchovu a vzdělání mládeže, projevující se i zajištěním rozmanitých forem studia včetně studia při práci, nemůže zůstat bez vlivu na chápání povinností rodičů podle § 35 zákona o právu rodinném vůči dětem. Přejímá-li společnost na sebe tolik péče, nezbytně to musí vést i ke zvýšenému nároku na péči rodičů o dosažení takového vzdělání jejich dítěte, jak je to přiměřené potřebám společnosti, duševním i tělesným vlastnostem jejich dítěte a možnostem rodičů.

Nelze proto vykládat jak restriktivně ustanovení § 35 zák. o právu rodinném a § 39 odst. 2 téhož zákona o tom, kdy jsou děti schopny náležitě přispívat svou prací, podle svých schopností a náklonností, ku prospěchu společnosti, a kdy jsou schopny se žít samy.

Z uvedeného hlediska nutno posuzovat i přerývku, která ve formě výrobní praxe důležité pro další vysokoškolské studium i z hlediska sepětí studujícího jak s výrobní praxí, tak i s dělnickou třídou a ostatními pracujícími (viz školský zákon) se vsouvá mezi ukončené středoškolské vzdělání a mezi studiem na vysoké škole.

Nemůže tedy být někomu na újmu skutečnost, že v intencích dnešního nazírání na výrobní praxi mezi

ukončením střední školy a nástupem na vysokou školu vykonává po přiměřenou dobu výrobní praxi, pokud tato v určitém směru má zásadní souvislost s oborem, který zletilé dítě hodlá studovat a jestliže jak z délky výrobní praxe a jejího bezprostředního navázání na ukončené středoškolské studium, tak z obsahové souvislosti výrobní praxe a vysokoškolského studia, případně i z jiných okolností lze bezpečně usoudit na jednotu výchovy a vzdělání studia středoškolského, výrobní praxe i vysokoškolského studia v zájmu nezletilce i společnosti podle zásad § 35 zák. o právu rodinném.

V každém případě tu je ovšem třeba také uvážit, zda zletilé dítě nemůže potřebnou kvalifikaci získat jinými způsoby studia, zejména při výkonu dosavadního zaměstnání a neposoudit věc z těchto hledisek v případě, že lze na dítěti spravedlivě požadovat s ohledem na zdravotní stav a druh vykonávaného zaměstnání, aby si zvýšilo svoji odbornou kvalifikaci tímto způsobem.

Soud veden těmito úvahami dospěl k závěru, že je na místě, aby s přihlédnutím k okolnostem konkrétního případu byla povinnost žalovaného vyslovena.

Doba zaměstnání před vstupem na vysokou školu v trvání 2 let je jistě dobou přiměřenou; výkon praxe laboranta má zřejmě souvislost se studiem žalobce, zejména s ohledem na obor biologie a vzhledem ke zdravotnímu stavu žalobce (těžké asthma bronchiale a generalisovaný ekzém), o němž již hovoří okresní soud, není možno spravedlivě požadovat, aby žalobce studoval při zaměstnání.

Pokud tedy je možno říci, že dosud není ukončena příprava žalobce pro život podle § 35 zák. o právu rodinném a není tedy schopen se sám živit v duchu hořejších vývodů (§ 39 odst. 2 zák. o právu rodinném), je u něho dán stav nouze, totiž takový stav, ze kterého žalobce nemůže z vlastních prostředků zcela nebo zčásti krýt své osobní potřeby přiměřené jako poměrům (viz 1 Ec 21/59 b. č. 33).

Výši nároku žalobce posoudil soud s ohledem na znění ust. § 73 zák. o pr. rod. právě v souvislosti s ust. § § 35 a 39 cit. zák. a s ohledem na výše citovanou definici pojmu nouze (§ 72 cit. zák.) a jeho výklad. Příspěvek, který by měl obdržet žalobce od obou rodičů (§ 71 cit. zák.), by měl být tak velký, aby žalobce mohl uhradit své osobní potřeby přiměřeně poměrům, tedy i s ohledem na zdravotní stav, kulturní potřeby atd. Při vzájemném porovnání výdělkových možností obou povinných rodičů nutno přihlídnout i k hodnotě úkonů, které matka žalobce pro něho koná (praní prádla, různé správký apod.). Z těchto předpokladů vycházejí stanoví krajský soud tuto potřebu částkou 600 Kčs měsíčně. Z toho na matku dítěte, která svoji povinnost plní dobrovolně a řádně (zčásti právě výkonem různých úkonů pro žalobce), nutno počítat částkou 400 Kčs a na otce částkou 200 Kčs, což právě představuje vyslovenou povinnost. Soud při tom vychází z toho, že výdělková možnost matky činí 1700 Kčs měsíčního platu, výdělková možnost otce 1380 Kčs měsíčně s přihlédnutím k tomu, že má další vyživovací povinnosti k synovi z druhého manželství, studujícímu na odborné škole, a že jeho manželka vydělá kolem 1100 Kčs čistých.

V řízení bylo podle názoru soudu prokázáno, že i z hlediska žalobce jsou tu důvody pro zvýšení kvalifikace právě s ohledem na předpoklady (dobrý studijní prospěch) a zdravotní stav. Na otcově povinnosti nemění nic ani ta okolnost, že k dalšímu studiu žalobce nedal souhlas a ani o něj nebyl požádán. Zde je rozhodující objektivní zájem společnosti o zvýšení odbornosti žalobce, vyplývající z toho, co bylo řečeno výše, uvažovaný v poměru k spravedlivosti požadavku, aby rodiče vynakládali další oběti v tom zájmu i v zájmu svého dítěte. V tomto případě pak je možno od obou žalobcových rodičů spravedlivě požadovat, aby podle poměru svých výdělkových a majetkových možností dokončení studia žalobce umožnili.